

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (causal relationship) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพื่อพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุประสิทธิผลของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานตามแนวคิดวิถีไทยตามทัศนะของผู้บริหารและครูผู้สอน ตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลเชิงสาเหตุประสิทธิผลในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลย่อยที่มีเฉพาะโมเดลสมการโครงสร้างซึ่งเป็นโมเดลที่แสดงความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นระหว่างตัวแปรแฝงในโมเดลประสิทธิผลของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานจำแนกตามความคิดเห็นระหว่างกลุ่มผู้บริหาร และครูผู้สอน

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ประชากรที่ศึกษา คือ ผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนผู้บริหารสถานศึกษาต้นแบบ พ.ศ.2544 และในโรงเรียนเครือข่ายของผู้บริหารสถานศึกษาต้นแบบ พ.ศ. 2544 ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 85 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ ผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนดังกล่าวจำนวน 665 คน ซึ่งใช้หลักการสุ่มตัวอย่างแบบไม่เป็นสัดส่วน (unproportional random sampling) โดยผู้ให้ข้อมูล คือ ประกอบด้วย ผู้บริหาร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้ช่วยผู้บริหารฝ่าย ต่าง ๆ จำนวน 98 คน และ (2) ครูผู้สอน จำนวน 567 คน รวมทั้งสิ้น 665 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วยตัวแปรแฝง (latent variable) 7 ตัวแปร และตัวแปรสังเกตได้ 39 ตัวแปร ซึ่งแบ่งเป็น ตัวแปรภายในแฝง 6 ตัวแปร ได้แก่ ประสิทธิภาพในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน วัดจากตัวแปรสังเกตได้ 12 ตัวแปร คือ 1) ความมีอิสระและศักยภาพในการบริหารจัดการด้านวิชาการของโรงเรียน 2) ความมีอิสระและอำนาจการตัดสินใจในการบริหารงานบุคคลของโรงเรียน (3) ความมีอิสระและอำนาจในการบริหารจัดการเงินงบประมาณของโรงเรียน 4) ความมีอิสระและอำนาจในการบริหารงานทั่วไปของโรงเรียน 5) การบริหารโดยองค์คณะบุคคล 6) การมีระบบและการบริหารจัดการแบบเครือข่ายทั้งบุคคลองค์กร และเทคโนโลยี ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน 7) การเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ 8) การตอบสนองต่อผู้ปกครองและชุมชนในด้านการจัดหลักสูตรการเรียนการสอน การดูแลช่วยเหลือนักเรียน และการให้การศึกษแก่ผู้ปกครองและชุมชน 9) การบริหารงานโดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดและยึดความมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 10) การจัดระบบ

การบริหารที่พร้อมรับการตรวจสอบ 11) การบริหารคุณภาพสถานศึกษา โดยมีการประกันคุณภาพภายในและภายนอกที่เป็นระบบครบวงจรและเป็นวัฒนธรรมองค์กร และ 12) การจัดให้มีและใช้ระบบสารสนเทศในการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ปัจจัยด้านวัฒนธรรมโรงเรียน วัดจากตัวแปรสังเกตได้ 5 ตัวแปร ได้แก่ ความมุ่งประสงค์ของโรงเรียน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน และความไว้วางใจระหว่างบุคลากร ปัจจัยด้านลักษณะผู้บริหารสถานศึกษา วัดจากตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัวแปร ได้แก่ ความสามารถในการบริหารงานทั่วไป ความสามารถในการบริหารจัดการด้านวิชาการ การใช้อำนาจของผู้บริหาร และบุคลิกลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ปัจจัยด้านลักษณะคณะกรรมการสถานศึกษา วัดจากตัวแปรสังเกตได้ 8 ตัวแปร ได้แก่ ระดับการศึกษา การประกอบอาชีพ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ตำแหน่งในคณะกรรมการสถานศึกษา การมีบุตรหลานในโรงเรียน การสรรหาและแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษา และบุคลิกลักษณะของคณะกรรมการสถานศึกษา ปัจจัยด้านลักษณะครูผู้สอน วัดจากตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัวแปร ได้แก่ ความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอน ความสามารถในการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู การมีส่วนร่วมในการบริหารของครู และบุคลิกลักษณะของครูผู้สอน ปัจจัยด้านการจัดการระบบสารสนเทศ วัดจากตัวแปรสังเกตได้ 2 ตัวแปร ได้แก่ การจัดกระทำข้อมูล และการนำผลข้อมูลไปใช้ และตัวแปรแฝงภายนอก ได้แก่ ปัจจัยด้านบริบท โรงเรียน วัดจากตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัวแปร ได้แก่ ที่ตั้งโรงเรียน จำนวนนักเรียน/ขนาดโรงเรียน อัตราส่วนครู/นักเรียน และการมีครูต้นแบบ/ครูแห่งชาติ

กรอบแนวคิดสมมติฐานในการวิจัย ผู้วิจัยกำหนดสมมติฐานในการวิจัยครั้งนี้ไว้ 4 ประการ คือ ประการแรก ปัจจัยด้านลักษณะผู้บริหารสถานศึกษา ปัจจัยด้านลักษณะคณะกรรมการสถานศึกษา และปัจจัยด้านลักษณะครูผู้สอน มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ประการที่สอง ปัจจัยด้านบริบทโรงเรียนมีอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิผลในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และปัจจัยด้านวัฒนธรรมโรงเรียน ปัจจัยด้านการจัดการระบบสารสนเทศ มีอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิผลในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ประการที่สาม โมเดลเชิงสาเหตุของประสิทธิผลในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และประการสุดท้าย โมเดลเชิงสาเหตุประสิทธิผลในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานจำแนกตามความคิดเห็นระหว่างกลุ่มผู้บริหารและครูผู้สอน มีความไม่แปรเปลี่ยนของรูปแบบโมเดลและค่าพารามิเตอร์ที่ทดสอบ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับสำหรับผู้บริหารและครูผู้สอน โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่หนึ่ง เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภูมิหลังของผู้บริหารและครูผู้สอน สภาพโรงเรียน ซึ่งผู้วิจัยสร้างข้อคำถามขึ้นเอง ส่วนที่สอง เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านลักษณะผู้บริหารสถานศึกษา ปัจจัยด้านลักษณะคณะกรรมการสถานศึกษา ปัจจัยด้านลักษณะครูผู้สอน ปัจจัยด้านวัฒนธรรมโรงเรียน ปัจจัยด้านการจัดการระบบสารสนเทศ และปัจจัยด้านวัฒนธรรมโรงเรียน ผู้วิจัยสร้างข้อคำถามขึ้นเอง เป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ และ ส่วนที่สาม เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินประสิทธิผลในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ซึ่งผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากเกณฑ์มาตรฐานและตัวบ่งชี้การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2547) โดยใช้มาตราประมาณค่า 5 ระดับ

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติบรรยายเพื่อศึกษาและอธิบายการแจกแจงของตัวแปรสังเกตได้ วิเคราะห์สหสัมพันธ์เพื่อคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างตัวแปรสังเกตได้ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้แต่ละคู่ และสร้างเป็นเมทริกซ์สหสัมพันธ์เพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์ขั้นต่อไป โดยใช้โปรแกรม SPSS for Windows version 11.0 ในการพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของประสิทธิผลในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานตามแนวคิดวิถีไทย พร้อมกับตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลย่อยที่มีเฉพาะโมเดลสมการโครงสร้างซึ่งเป็นโมเดลที่แสดงความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นระหว่างตัวแปรแฝงในโมเดลประสิทธิผลในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานตามแนวคิดวิถีไทย ความคิดเห็นระหว่างกลุ่มผู้บริหารและครูผู้สอน ด้วยการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างกลุ่มพหุ โดยใช้โปรแกรม LISREL 8.53

สรุปผลการวิจัย

สำหรับผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างพบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 48-56 ปี และครูผู้สอนส่วนใหญ่เพศหญิง อายุระหว่าง 39-47 ปี โดยโรงเรียนที่ปฏิบัติงานสอนส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในเขตภาคกลาง โดยส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนที่อยู่นอกเขตเทศบาล และเป็นโรงเรียนขนาดกลาง (มีจำนวนนักเรียน 301-1,000)

ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรสังเกตได้เกี่ยวกับประสิทธิผลในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด พบว่า ตัวแปรส่วนใหญ่มีการแจกแจงข้อมูลในลักษณะเบ้ซ้าย (ค่าความเบ้เป็นลบ) ค่าเฉลี่ยของตัวแปรสังเกตได้แต่ละตัวจึงค่อนข้างสูง โดยตัวแปรความสามารถในการบริหารงานทั่วไปของผู้บริหารสถานศึกษามีค่าสูงที่สุด รองลงมาคือบุคลิกลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา และการมีส่วนในการบริหารงานของครูผู้สอน แต่พบว่าตัวแปรอัตราส่วนครูต่อนักเรียนมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด และเมื่อพิจารณาประสิทธิผลในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นว่าประสิทธิผลในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานด้านการบริหารงานโดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ พบว่า ส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน นอกจากนี้ยังพบว่าเมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรมีความแตกต่างจากเมทริกซ์เอกลักษณ์ (identity matrix) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เช่นกัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าตัวแปรสังเกตได้ของกลุ่มตัวอย่างมีความสัมพันธ์กัน และเหมาะที่จะนำไปใช้ในการพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของประสิทธิผลในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานตามแนวคิดวิถีไทย พร้อมกับตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ต่อไป

2. ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องของโมเดลเชิงสาเหตุประสิทธิผลในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานตามแนวคิดวิถีไทยโดยภาพรวม กับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และเป็นไปตามสมมติฐาน 3 ประการที่ผู้วิจัยตั้งไว้ โดยให้ค่าดัชนี

วัดความสอดคล้องระหว่างโมเดลตามกรอบแนวคิดกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในรูปแบบของค่าไค-สแควร์ เท่ากับ 1.139 ที่ค่าองศาอิสระเท่ากับ 3 และค่าความน่าจะเป็น (p) เท่ากับ 0.806 และได้ค่าดัชนี วัดระดับความสอดคล้องในรูปแบบของดัชนี GFI มีค่าเท่ากับ 1.00 ดัชนี AGFI มีค่าเท่ากับ .996 และ ดัชนี RMR มีค่าเท่ากับ .142 โดยที่ตัวแปรในโมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนของ ประสิทธิภาพในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานตามแนวคิดวิถีไทยในภาพรวมได้ร้อยละ 77.4

เมื่อพิจารณาอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารโดยใช้ โรงเรียนเป็นฐาน พบว่า ประสิทธิภาพในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานได้รับอิทธิพลทางตรง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จากปัจจัยด้านการจัดการระบบสารสนเทศ โดยมีอิทธิพล ทางบวกเท่ากับ .931 รองลงมาคือ ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา โดยมีอิทธิพลทางบวกเท่ากับ .304 นอกจากนี้ยังได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากตัวแปรปัจจัยด้านวัฒนธรรมโรงเรียน และปัจจัยด้าน บริบทโรงเรียน โดยมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ .733 และ .012 ตามลำดับ สำหรับปัจจัยที่มีอิทธิพลรวม สูงสุดต่อประสิทธิผลในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ได้แก่ ปัจจัยด้านการจัดการระบบ สารสนเทศ ปัจจัยด้านวัฒนธรรมโรงเรียน ปัจจัยด้านลักษณะผู้บริหารสถานศึกษา ปัจจัยด้าน ลักษณะคณะกรรมการสถานศึกษา และปัจจัยด้านบริบทโรงเรียน โดยมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 1.078, .802, .304, .247 และ .012 ตามลำดับ

จากผลการวิเคราะห์ดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า ประสิทธิภาพในการบริหารโดยใช้โรงเรียน เป็นฐานนั้น เกิดขึ้นจากการมีวัฒนธรรมโรงเรียนที่เน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรภายในโรงเรียน ตลอดจนการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้เข้ามามีบทบาทในการพัฒนาโรงเรียน ก่อให้เกิด การทำงานเป็นทีมที่บุคลากรได้ร่วมกันทำงานตามความมุ่งประสงค์ของโรงเรียนที่ได้สร้างขึ้น ร่วมกัน ทำให้เกิดข้อมูลที่หลากหลายที่นำไปสู่การร่วมกันตัดสินใจเพื่อเลือกวิธีการทำงานที่ดีที่สุด และเหมาะสมที่สุดต่อการพัฒนาโรงเรียนในด้านต่าง ๆ โดยบุคลากรมีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ในการปฏิบัติหน้าที่นั้น ๆ ซึ่งการมีส่วนร่วมในการทำงานตามบทบาทที่ที่เหมาะสมของตนเองทำให้เกิด การแลกเปลี่ยนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ระหว่างกัน และจำเป็นต้องมีข้อมูลที่ทันสมัยเหมาะสม กับการนำไปใช้ ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า ทั้งวัฒนธรรมโรงเรียนและการจัดการระบบสารสนเทศ เป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดประสิทธิผลในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยถึงแม้ว่า วัฒนธรรมโรงเรียนจะไม่ได้มีผลโดยตรงต่อประสิทธิผลในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานก็ตาม แต่จะเห็นได้ว่า วัฒนธรรมโรงเรียนเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลโดยทางอ้อมต่อตัวแปรด้านลักษณะ

ผู้บริหารสถานศึกษา ตัวแปรด้านลักษณะของคณะกรรมการสถานศึกษา และตัวแปรด้านลักษณะครูผู้สอน ซึ่งทำให้นักลากรที่มีส่วนร่วมดังกล่าวเกิดการปรับเปลี่ยนบทบาทของตนไปในทางที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมโรงเรียนที่ก่อให้เกิดรูปแบบการทำงานที่เน้นการมีส่วนร่วมมากขึ้น ก่อให้เกิดการติดต่อสื่อสารซึ่งกันและกันโดยมีระบบสารสนเทศเป็นส่วนสำคัญในการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ตรงกัน ทำให้นักลากรมีข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ และสามารถให้ข้อมูลดังกล่าวเพื่อการพัฒนาโรงเรียนในด้านต่าง ๆ ให้ประสบผลสำเร็จ อันทำให้การบริหารโดยใช้โรงเรียนเกิดประสิทธิผลสูงส่งนั่นเอง

3. ผลการวิเคราะห์เพื่อทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลเชิงสาเหตุประสิทธิผลในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานตามแนวคิดวิถีไทยจำแนกตามความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารและครูผู้สอน ซึ่งเป็นการวิเคราะห์เพื่อทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลย่อยที่มีเฉพาะโมเดลสมการโครงสร้างซึ่งเป็นโมเดลที่แสดงความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นระหว่างตัวแปรแฝง โดยใช้การรวมค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้ในแต่ละตัวแปรแฝงผลการทดสอบ พบว่าสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 4 ที่ผู้วิจัยตั้งไว้ โดยโมเดลสมการโครงสร้างกลุ่มพหุเชิงสาเหตุประสิทธิผลในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานตามแนวคิดวิถีไทยตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนมีรูปแบบโมเดล ค่าพารามิเตอร์ของเมทริกซ์อิทธิพลเชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรภายในแฝง ค่าพารามิเตอร์ของเมทริกซ์อิทธิพลเชิงสาเหตุของตัวแปรภายนอกแฝงไปยังตัวแปรภายในแฝง และค่าพารามิเตอร์ของเมทริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมระหว่างความคลาดเคลื่อนในการวัดตัวแปรภายในแฝงมีความไม่แปรเปลี่ยน

ผลการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลเชิงสาเหตุประสิทธิผลในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานจำแนกตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน พบว่า โมเดลโมเดลที่มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดีที่สุด ได้แก่ โมเดลที่ไม่มีเงื่อนไขกำหนดให้พารามิเตอร์ของโมเดลเชิงสาเหตุประสิทธิผลในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานตามแนวคิดวิถีไทยมีค่าเท่ากันระหว่างกลุ่มผู้บริหารและครูผู้สอน พิจารณาได้จากค่าไค-สแควร์ มีค่าเข้าใกล้ 1 และมีค่าความน่าจะเป็นมากกว่า .05 ($\chi^2=4.026$, $df=6$) นั่นคือ ไค-สแควร์แตกต่างจากศูนย์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า ไม่ปฏิเสธสมมติฐานหลักที่ว่าโมเดลตามทฤษฎีสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และดัชนีวัดระดับความกลมกลืน ($GFI=.991$) ดัชนีความกลมกลืนที่เพิ่มขึ้น ($NFI=.999$, $RFI=.994$) มีค่าเข้าใกล้ 1 รวมทั้งดัชนี RMR มีค่าต่ำเข้าใกล้ศูนย์ นอกจากนี้

อัตราส่วนไค-สแควร์ต่อองศาอิสระมีค่าต่ำที่สุด ($\chi^2/df=.671$) แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดีที่สุด โดยตัวแปรในโมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนของประสิทธิผลในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานจำแนกตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนได้ร้อยละ 62.8 และ 67.6 ตามลำดับ โดยประสิทธิผลในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนเป็นผลจากการได้รับอิทธิพลจากปัจจัยด้านการจัดการระบบสารสนเทศมากที่สุด รองลงมาคือ ปัจจัยด้านวัฒนธรรมโรงเรียน

เมื่อพิจารณาอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (EFFEC) พบว่า ในกลุ่มของผู้บริหารมีความคิดเห็นว่าประสิทธิผลในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานได้รับอิทธิพลทางตรงสูงสุดจากตัวแปรด้านลักษณะผู้บริหารสถานศึกษา โดยมีอิทธิพลทางบวกเท่ากับ .404 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สำหรับในกลุ่มของครูผู้สอนนั้นมีความคิดเห็นว่า ประสิทธิผลในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานได้รับอิทธิพลทางตรงจาก ตัวแปรด้านการจัดการระบบสารสนเทศ โดยมีอิทธิพลทางบวกเท่ากับ .857 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาอิทธิพลทางอ้อมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานตามความคิดเห็นของกลุ่มผู้บริหารและครูผู้สอน พบว่า ตัวแปรดังกล่าวได้รับอิทธิพลทางอ้อมสูงสุดจากตัวแปรปัจจัยด้านวัฒนธรรมโรงเรียนเช่นเดียวกัน โดยมีขนาดอิทธิพลทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าเท่ากับ 2.460 และ .665 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาอิทธิพลรวม พบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลรวมสูงสุดต่อประสิทธิผลในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานตามความคิดเห็นของกลุ่มผู้บริหารและครูผู้สอน คือ ตัวแปรด้านการจัดการระบบสารสนเทศ โดยมีขนาดอิทธิพลทางบวกเท่ากับ .880 และ .967 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สรุปได้ว่าประสิทธิผลในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานตามความคิดเห็นของกลุ่มผู้บริหารและครูผู้สอนนั้นเกิดจากการจัดการระบบสารสนเทศมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องจากการที่โรงเรียนมีการจัดเก็บข้อมูลที่เป็นระบบ ทันสมัย และถูกต้อง โดยมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลไปยังผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อให้บุคคลเหล่านั้นได้เข้ามามีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนด้านต่าง ๆ ก็จะทำให้โรงเรียนเกิดประสิทธิผลในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานได้สูงขึ้น นอกจากนี้วัฒนธรรมโรงเรียนก็เป็นปัจจัยสำคัญด้วยเช่นกัน กล่าวคือ หากโรงเรียนเปิดโอกาสให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และกำหนด

ความมุ่งประสงค์ของโรงเรียนร่วมกัน โดยตระหนักถึงความเป็นเจ้าของโรงเรียนร่วมกัน พร้อมที่จะทำงานเป็นทีมโดยมีความไว้วางใจซึ่งกันและกันระหว่างบุคลากรแล้ว ย่อมทำให้การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานประสบความสำเร็จสูงได้เช่นเดียวกัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากสรุปผลการวิจัยที่นำเสนอข้างต้นแล้วนั้น จะเห็นได้ว่ามีความสอดคล้องกับกรอบแนวคิดและสมมติฐานการวิจัย อย่างไรก็ตามผลการวิจัยดังกล่าวยังมีประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้

1. ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรในโมเดลเชิงสาเหตุประสิทธิผลในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานโดยภาพรวม

จากผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของประสิทธิผลในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานโดยภาพรวม พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยประสิทธิผลในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานได้รับอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลรวมจากปัจจัยด้านการจัดการระบบสารสนเทศ ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา ปัจจัยด้านคณะกรรมการสถานศึกษา และปัจจัยด้านบริบทโรงเรียน และได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากปัจจัยด้านวัฒนธรรมโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย การอภิปรายในประเด็นนี้ผู้วิจัยอภิปรายตามขนาดอิทธิพลของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ดังนี้

1.1 ประสิทธิภาพในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนั้นได้รับอิทธิพลรวมและอิทธิพลทางตรงเป็นบวกมากที่สุดอย่างมีนัยสำคัญจากปัจจัยด้านการจัดการระบบสารสนเทศทั้งจากความคิดเห็นของกลุ่มผู้บริหารและกลุ่มครูผู้สอน ซึ่งวัดจาก ตัวแปรสังเกตได้การจัดการกระทำข้อมูลโดยมีการจัดเก็บข้อมูลที่มีความครอบคลุมองค์ประกอบที่สำคัญต่อการจัดการศึกษา มีการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลได้ถูกต้องตามความต้องการ ตลอดจนมีการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบเพื่อความสะดวกในการเรียกใช้ และวัดจากตัวแปรสังเกตได้การนำผลข้อมูลไปใช้ โดยบุคลากรสามารถนำผลข้อมูลที่ได้จากการจัดเก็บอย่างเป็นระบบไปใช้ในการตัดสินใจวางแผนร่วมกัน ตลอดจนสามารถนำข้อมูลไปใช้เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน และประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนั้นเป็นการบริหารงานแบบเน้นการมีส่วนร่วม ดังนั้นการมีข้อมูลที่ถูกต้องชัดเจน และมีการใช้ข้อมูลเพื่อ

สื่อสารความต้องการระหว่างกันเพื่อหาวิธีการที่ดีที่เหมาะสมที่สุดสำหรับนำมาพัฒนาคุณภาพนักเรียน และโรงเรียน จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการทำงานร่วมกัน ซึ่งข้อค้นพบเหล่านี้สอดคล้องกับแนวคิดของเกรียงศักดิ์ พรราวศรี (2544), Lawer (1986 อ้างถึงใน สุเทพ บุญประสบ, 2545), Patterson and others (อ้างถึงใน ณรงค์ศักดิ์ ถนอมศรี, 2538), สุเทพ บุญประสบ (2545) และประเสริฐ บัณฑิตศักดิ์ (2540) ซึ่งได้กล่าวว่า ระบบสารสนเทศและการติดต่อสื่อสารเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อประสิทธิผลขององค์กรเนื่องจาก การจัดเก็บข้อมูลที่เป็นระบบจะทำให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจร่วมกันได้อย่างรวดเร็วและทันต่อการใช้งาน ส่งผลให้โรงเรียนมีความทันสมัย สอดคล้องกับงานวิจัยของ Briggs and Wohlsteete (2003) ซึ่งได้ทำการสังเคราะห์งานวิจัยแล้วพบว่า โรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนั้นต้องมีวิธีการที่หลากหลายสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการและผลงานของโรงเรียน เพื่อสื่อสารไปยังผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับโรงเรียนทั้งหมด โดยโรงเรียนจะนำข้อมูลเหล่านั้นมาใช้อย่างเป็นประจำเพื่อใช้เป็นตัวเลือกในการปรับปรุงการเรียนการสอน โดยใช้ทั้งการติดต่อสื่อสารที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการเพื่อสื่อสารข้อมูลระหว่างโรงเรียน ชุมชนภายนอก การประเมินผลจะช่วยให้โรงเรียนสามารถประเมินขั้นตอนดำเนินไปข้างหน้าได้เป็นอย่างดี อีกทั้งจากงานวิจัยของ Dee Henkin & Pell (2002) ได้กล่าวว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่มีการสื่อสารที่ชัดเจนทำให้ครูสามารถปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดนวัตกรรมทางการศึกษาจากการให้ข้อมูลป้อนกลับระหว่างผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน ดังนั้นปัจจัยด้านระบบสารสนเทศจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดการสื่อสารระหว่างบุคลากรเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันในการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่โรงเรียนได้วางไว้ โดยมีการกระจายข่าวสารไปยังผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อให้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการร่วมมือกันพัฒนาโรงเรียนให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดตามแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนั่นเอง

1.2 ตัวแปรปัจจัยด้านวัฒนธรรมโรงเรียน

ตัวแปรปัจจัยด้านวัฒนธรรมโรงเรียน ซึ่งวัดจากตัวแปรสังเกตได้ การมีส่วนร่วมในการกำหนดความมุ่งประสงค์ของโรงเรียน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การทำงานเป็นทีม ความไว้วางใจซึ่งกันและกันระหว่างบุคลากร และความรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียนร่วมกัน เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิผลในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยส่งผ่านตัวแปรด้านลักษณะผู้บริหารสถานศึกษา ด้านลักษณะคณะกรรมการสถานศึกษา ด้านลักษณะครูผู้สอน และด้านการจัดการระบบสารสนเทศ อาจเกิดจากการที่โรงเรียนได้มีการนำรูปแบบการบริหารงานโดย

ใช้โรงเรียนเป็นฐานเข้ามาใช้ภายในโรงเรียนนั้น ได้ก่อให้เกิดวัฒนธรรมการทำงานรูปแบบใหม่ที่
 ละเอียด โดยผ่านทางการทำงานร่วมกันระหว่างบุคลากรซึ่งมีการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน
 ซึ่งสอดคล้องกับ ประพัฒน์พงศ์ เสนาฤทธิ์ (2544) ได้กล่าวว่า การทำ School based
 management ที่มีองค์ประกอบมาจากชุมชนนั้น เป็นการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมในการทำงาน
 อย่างสิ้นเชิง สอดคล้องกับ Chion-Kenney (1994 quoted in Alan Henkin, Cistone and Dee,
 2000) กล่าวว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนั้นเป็นเครื่องมือที่ทำให้เกิดประสิทธิผลในการ
 มอบอำนาจแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่มีความหมายต่อการเรียน
 การสอน โดย Cheng (1993 อ้างถึงใน สุเทพ บุญประสพ, 2545) กล่าวว่า ความร่วมมือและการมี
 ส่วนร่วมในการตัดสินใจเป็นการสร้างโอกาสให้สมาชิกรวมทั้งผู้บริหารโรงเรียนได้มีโอกาสเรียนรู้
 และพัฒนา เพื่อความเข้าใจร่วมกันและเพื่อบริหารโรงเรียนได้สำเร็จ โดยรูปแบบการทำงานร่วมกัน
 จะเน้นไปที่การทำงานเป็นทีม สอดคล้องกับสุเทพ บุญประสพ (2545) กล่าวว่า ปัจจัยที่เอื้อต่อ
 ความสำเร็จในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานก็คือการทำงานเป็นทีม ซึ่งเน้นการมีส่วนร่วมและ
 การบริหารงานโดยองค์คณะบุคคล โดยการปฏิบัติงานเน้นการทำงานเป็นทีมและการสร้างทีมที่มี
 คุณภาพ มียุทธศาสตร์การสร้างเครือข่าย เพื่อทำหน้าที่ประสานงานและบูรณาการกิจกรรมต่าง ๆ
 ร่วมกัน ซึ่งการทำงานเป็นทีม หรือการประสานความร่วมมือนั้นบุคลากรในโรงเรียนจำเป็นต้องมี
 ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน สอดคล้องกับ Sztompka (1999 quoted in Dee; Henkin, & Hell,
 2002) กล่าวว่า การพัฒนาความไว้วางใจ จะทำให้สมาชิกมีความมั่นใจว่าพวกเขาสามารถที่จะทำ
 การเสี่ยงและทดลองความคิดใหม่ ๆ โดยปราศจากความกลัวจากการแก้แค้น การบริหารโดยใช้
 โรงเรียนเป็นฐานจะประสบความสำเร็จมากขึ้นเมื่อครู ผู้บริหารตลอดจนบุคลากรที่เกี่ยวข้องมี
 ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน และรู้ว่าพวกเขาสามารถเชื่อใจคำสัญญาในการปฏิบัติหน้าที่อย่าง
 เต็มที่ของแต่ละฝ่าย การทำงานร่วมกันระหว่างบุคลากรเพื่อพัฒนาโรงเรียนร่วมกันนั้นก่อให้เกิด
 ความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน อีกทั้งสุนีย์ เวชพราหมณ์ (2546) กล่าวว่า ความผูกพันต่อองค์กร
 เป็นความรู้สึกในด้านดีที่บุคลากรแสดงออกมาในรูปของการกระทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อองค์กร
 เพื่อให้องค์กรบรรลุเป้าหมายด้วยความเต็มใจในการปฏิบัติงาน เสียสละและอุทิศเวลาให้กับการ
 ปฏิบัติงาน การยอมรับเป้าหมาย และคุณค่าขององค์กร การมีส่วนร่วมและการเป็นสมาชิกของ
 องค์กร การปฏิบัติงานของตนอย่างเต็มความรู้ความสามารถ การพิทักษ์รักษาผลประโยชน์
 การรักษาภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กรโดยคำนึงถึงประโยชน์ขององค์กรเป็นสำคัญ ดังนั้นจึงอาจ
 กล่าวได้ว่า ตัวแปรปัจจัยด้านวัฒนธรรมโรงเรียนเป็นตัวแปรสำคัญที่ก่อให้เกิดรูปแบบการทำงาน
 ร่วมกันระหว่างสมาชิกในโรงเรียน โดยการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานจะมีวัฒนธรรมโรงเรียนที่

เป็นรูปแบบเฉพาะตัว จากการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนตามเป้าหมายที่วางไว้ร่วมกัน ก่อให้เกิดความไว้วางใจ และความรู้สึกเป็นเจ้าของของโรงเรียน สามารถสร้างทีมงานที่มีคุณภาพเพื่อให้บรรลุประสิทธิผลในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนั่นเอง

1.3 ปัจจัยด้านลักษณะผู้บริหารสถานศึกษา

ตัวแปรปัจจัยลักษณะด้านผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งวัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ ความสามารถในการบริหารงานทั่วไป ความสามารถในการบริหารงานด้านวิชาการ การใช้อำนาจของผู้บริหาร และบุคลิกลักษณะของผู้บริหารนั้น เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลรวมต่อประสิทธิผลในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน แสดงว่า ผู้บริหารสถานศึกษาได้มีการปรับเปลี่ยนบทบาทจากการเป็นผู้ตัดสินใจฝ่ายเดียว หรือจากการใช้อำนาจตามกฎหมาย การบังคับ ลงโทษ โดยเห็นบุคคลากรภายในโรงเรียนเป็นแค่ผู้ใต้บังคับบัญชา เปลี่ยนมาเป็นผู้บริหารที่มีบทบาทในการให้การสนับสนุน และประสานงานเพื่อให้เกิดความร่วมมือในการทำงานโดยเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาโรงเรียน มีการปรับเปลี่ยนการใช้อำนาจเป็นการใช้อำนาจการให้รางวัล การใช้อำนาจอ้างอิง และการใช้อำนาจความเชี่ยวชาญ โดยยึดหลักการบริหารงานทั้งด้านการบริหารทั่วไป และการบริหารงานด้านวิชาการควบคู่ไปกับการบริหารคน ตลอดจนการเปลี่ยนแนวคิด ทัศนคติที่หันต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านการศึกษา ทำให้ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อประสิทธิผลในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในฐานะผู้นำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงต่อโรงเรียน เพราะหากผู้บริหารไม่มีความเข้าใจในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน หรือไม่เปิดโอกาสให้บุคลากรได้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริงแล้ว การบริหารดังกล่าวก็ไม่อาจจะเกิดขึ้นได้เลยในโรงเรียน ดังนั้นปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อประสิทธิผลในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสอดคล้องกับ ถวิล มาตรเยี่ยม (2544) กล่าวว่า การบริหารจัดการสอนและการสนับสนุนนั้น ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญในเรื่องที่เกี่ยวกับการกำหนดนโยบายที่สัมพันธ์กับการสอน รวมทั้งดำเนินนโยบายไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม โดยปัจจัยที่ทำให้การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานล้มเหลว ก็คือการไม่ให้ความสำคัญกับเรื่องทางวิชาการ ดังนั้นนอกจากความสามารถในการบริหารงานทั่วไปแล้ว ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความสามารถในการบริหารงานด้านวิชาการควบคู่ไปด้วย อีกทั้งบทบาทที่ปรับเปลี่ยนไปของผู้บริหารในฐานะที่เป็นสมาชิกคนหนึ่งมิใช่เพียงแต่เป็นผู้บริหารสั่งการ

เพียงอย่างเดียวเท่านั้น ทำให้ผู้บริหารต้องมีความสามารถในการเลือกใช้อำนาจตามฐานอำนาจที่มีอยู่ให้เกิดความเหมาะสม เนื่องจากการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานทำให้โรงเรียนมีความซับซ้อนมากขึ้น บุคลากรของโรงเรียนมีระดับความรู้มีความสามารถแตกต่างกันและหลากหลายมากขึ้น ดังนั้นการใช้อำนาจการอ้างอิง และอำนาจความเชี่ยวชาญ จะมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาวิชาชีพครูต่อการเป็นผู้นำครูและการสนับสนุนให้ครูและนักเรียนได้ใช้ศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ (อุทัย บุญประเสริฐ, 2542) โดย Briggs and Wholsteete (2003) ได้สังเคราะห์งานวิจัยพบว่า โรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเกิดจากการใช้อำนาจการให้รางวัลที่มีความเหมาะสมทั้งในรูปของผลตอบแทนที่เป็นเงินและไม่ใชเงิน นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงบุคลิกลักษณะที่เหมาะสมต่อการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ได้แก่ การแสดงออกถึงการมีภาวะผู้นำ การมีวิสัยทัศน์ การเป็นผู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และการมีมนุษยสัมพันธ์ สอดคล้องกับที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544) และ บุญมี เณรยอด (2546) ได้กล่าวว่าบุคลิกลักษณะดังกล่าวเป็นบุคลิกลักษณะที่เหมาะสมกับผู้บริหารในโรงเรียนที่มีการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าตัวแปรปัจจัยด้านลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาเป็นตัวแปรที่ทำให้เกิดประสิทธิผลในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เนื่องจากการมีความสามารถและการมีบุคลิกลักษณะที่เหมาะสมตามที่ได้กล่าวไว้แล้วข้างต้น

1.4 ปัจจัยด้านลักษณะคณะกรรมการสถานศึกษา

ตัวแปรปัจจัยด้านลักษณะคณะกรรมการสถานศึกษา วัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ระดับการศึกษา การประกอบอาชีพ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ตำแหน่งในคณะกรรมการสถานศึกษา การมีบุตรหลานในโรงเรียน การสรรหาและคัดเลือกคณะกรรมการสถานศึกษา การปฏิบัติงานตามหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา และบุคลิกลักษณะของคณะกรรมการสถานศึกษา เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ทั้งนี้เนื่องจากคณะกรรมการสถานศึกษาเป็นเสมือนหนึ่งตัวแทนของชุมชน ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานโรงเรียนเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ตลอดจนสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียน เพื่อให้โรงเรียนมีความสามารถในการเพิ่มขีดจำกัดสำหรับพัฒนาศักยภาพตนเองได้มากขึ้น ดังนั้นการที่ปัจจัยด้านคณะกรรมการสถานศึกษาเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อประสิทธิผลในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ย่อมเป็นที่น่ายินดีว่าคณะกรรมการสถานศึกษาได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานโรงเรียนอย่างแท้จริง ตามหน้าที่ที่

ถูกกำหนดไว้ใน ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 สอดคล้องกับงานวิจัยของ สัญญา พันธไชย (2545) ซึ่งได้สร้างสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ แล้วพบว่า ปัจจัยด้านคณะกรรมการสถานศึกษาเป็นตัวแปรหนึ่งที่เอื้อต่อการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ดังนั้นการที่โรงเรียนสามารถคัดเลือกคณะกรรมการสถานศึกษาที่มีความรู้ความสามารถตรงตามวิสัยทัศน์เพื่อเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานของโรงเรียนจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง สอดคล้องกับ อุทัย บุญประเสริฐ (2546) กล่าวว่า การนำรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไปใช้ให้ประสบความสำเร็จนั้น ควรให้ความสนใจในเรื่องการสรรหาคัดเลือกคณะกรรมการสถานศึกษา ควรได้คนมีความรู้ความสามารถ เสียสละ และเป็นตัวแทนของกลุ่มต่าง ๆ อย่างแท้จริง ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าคณะกรรมการสถานศึกษาสามารถเข้ามามีบทบาทสำคัญและเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาโรงเรียนจนเป็นที่ยอมรับ ซึ่งเป็นผลมาจากการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง และบุคลิกลักษณะที่เหมาะสมของคณะกรรมการสถานศึกษา ได้แก่ การมีความรู้ความสามารถในการบริหารงาน การมีความรับผิดชอบ และการเสียสละอุทิศตนเพื่อการศึกษา

1.5 ปัจจัยด้านลักษณะครูผู้สอน

ตัวแปรปัจจัยด้านลักษณะครูผู้สอน ซึ่งวัดจากตัวแปรสังเกตได้ ความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอน ความสามารถในการทำวิจัยในชั้นเรียน การมีส่วนร่วมในการบริหารงานของครูผู้สอน บุคลิกลักษณะของครูผู้สอน เป็นตัวแปรที่ไม่มีอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม หรืออิทธิพลรวมต่อประสิทธิผลในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานแต่อย่างใด แต่จากผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของประสิทธิผลในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน พบว่า ประสิทธิผลในด้านการบริหารโดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญสูงสุดเป็นตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด แสดงว่าการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนั้นมุ่งเน้นความสำคัญทางด้านวิชาการที่เป็นประโยชน์แก่นักเรียนจากการที่ครูได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารงานของโรงเรียน ซึ่งได้จากการพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบของโมเดลการวัดปัจจัยด้านลักษณะครูผู้สอน พบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารงานของครูนั้นเป็นตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักความสำคัญสูงสุด อีกทั้งยังสอดคล้องกับค่าน้ำหนักองค์ประกอบในโมเดลการวัดประสิทธิผลในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน พบว่า การเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานของโรงเรียนนั้นมีค่าน้ำหนักความสำคัญสูงสุด ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า ถึงแม้ปัจจัยด้านลักษณะครูผู้สอนจะไม่ได้เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน แต่จากผลการวิจัยพบว่า การที่

โรงเรียนมีวัฒนธรรมโรงเรียนที่เน้นการมีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้บุคลากรได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เพื่อกำหนดเป้าหมายของโรงเรียนร่วมกัน และมีการทำงานร่วมกันเป็นทีมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวนั้น โดยอาศัยการมีการจัดการระบบสารสนเทศเป็นตัวเพิ่มการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคลากรนั้นล้วนส่งผลต่อบัจจัยด้านลักษณะครูผู้สอนทำให้ครูผู้สอนมีการปรับเปลี่ยนบทบาทในด้านความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอน ความสามารถในการทำวิจัยในชั้นเรียน และบุคลิกลักษณะของครูผู้สอนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน ซึ่งล้วนแต่เป็นบทบาทหลักของครูผู้สอนอยู่แล้ว ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารงานโรงเรียนของครูผู้สอนนั้น เป็นบทบาทใหม่ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อประสิทธิผลในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของครูผู้สอนที่โรงเรียนควรให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง สอดคล้องกับ Beck and Murphy (1998 อ้างถึงใน สุชาติ การสมบัติ, 2544) กล่าวว่า บุคลากรครูถือเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญที่สุดที่จะช่วยให้การจัดการศึกษาของโรงเรียนได้ดำเนินไปเพื่อพัฒนาคุณภาพทางการเรียนรู้และคุณภาพของคน สำหรับในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนั้น นอกจากบทบาทในการสอนแล้ว บทบาทที่สำคัญของครูที่เพิ่มเติมขึ้นมาจากเดิม ก็คือ การเป็นผู้ร่วมงาน เป็นผู้ร่วมตัดสินใจเป็นนักพัฒนา และนักปฏิบัติ ครูจะมีส่วนร่วมในการวางแผน และการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ เพื่อให้การสอนมีประสิทธิภาพ และร่วมพัฒนาโรงเรียนอย่างกระตือรือร้น เพื่อให้การดำเนินการต่าง ๆ ของโรงเรียนบรรลุประสิทธิผลตามเป้าหมายที่โรงเรียนได้กำหนดไว้ สอดคล้องกับ Reynolds, 1997 (อ้างถึงใน ถวิล มาตรเยี่ยม, 2544), อุทัย บุญประเสริฐ (2543 อ้างถึงใน ดิเรก วรรณเศียร, 2545), สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา (2544), Cheng (1996 อ้างถึงใน อุทัย บุญประเสริฐ, 2546) กล่าวว่าองค์ประกอบของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่สำคัญประการหนึ่งก็คือ การบริหารโดยใช้หลักการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีส่วนร่วมในการบริหาร ตัดสินใจ และร่วมจัดการศึกษา ทั้งครู ผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน ตัวแทนศิษย์เก่า และตัวแทนนักเรียน การที่บุคคลมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จะเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและจะรับผิดชอบในการจัดการศึกษามากขึ้น ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารงานของครูผู้สอนนั้นเป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อประสิทธิผลในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานอย่างยิ่ง

1.6 ปัจจัยด้านบริบทโรงเรียน

ตัวแปรปัจจัยด้านบริบทโรงเรียน ซึ่งวัดจากตัวแปรสังเกตได้ เขตที่ตั้งโรงเรียน ขนาดโรงเรียน อัตราส่วนครูต่อนักเรียน และจำนวนครูต้นแบบ/ครูแห่งชาติ เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพล

ทางอ้อมต่อประสิทธิผลในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สอดคล้องกับโมเดลการปฏิรูปโรงเรียนของ Robertson and Briggs (1998) จากงานวิจัยในครั้งนี้พบว่า บริบทของโรงเรียนไม่ค่อยมีน้ำหนักความสำคัญต่อปัจจัยด้านวัฒนธรรมโรงเรียน และปัจจัยด้านการจัดการระบบสารสนเทศมากนัก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากว่า กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาในครั้งนี้เป็นโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานจนเป็นที่ยอมรับ จึงทำให้บริบทเหล่านี้ไม่มีความสำคัญมากนัก และบริบทที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ก็ไม่ได้มีความแตกต่างอะไรพิเศษจากบริบทโรงเรียนโดยทั่วไป แต่จากการเก็บข้อมูลวิจัยทำให้ทราบว่า โรงเรียนที่มีการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเหล่านี้มักมีการติดต่อสื่อสารระหว่างโรงเรียนกันอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นจึงน่าจะเป็นลักษณะเด่นของโรงเรียนเหล่านี้ในด้านบริบทโรงเรียนได้

2. ผลการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลสมการโครงสร้างกลุ่มพหุเชิงสาเหตุของประสิทธิผลในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานจำแนกตามความคิดเห็นระหว่างกลุ่มผู้บริหารและครูผู้สอน

ผลการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของรูปแบบโมเดล พบว่า มีความไม่แปรเปลี่ยนของรูปแบบโมเดล สอดคล้องกับงานวิจัยของ นางลักษณ วิรัชชัย (2540) วรณี แกมเกต (2540) จิราพร ผลประเสริฐ (2542) ประภัศสร พูลโรจน์ (2543) และจิตตานันท์ ตีกุล (2545) และพารามิเตอร์ที่ทำการทดสอบ คือ ค่าพารามิเตอร์ของเมทริกซ์อิทธิพลเชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรภายในแฝง ค่าพารามิเตอร์ของเมทริกซ์อิทธิพลเชิงสาเหตุจากตัวแปรภายนอกแฝงไปยังตัวแปรภายในแฝง และค่าพารามิเตอร์ของเมทริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมระหว่างความคลาดเคลื่อนในการวัดตัวแปรภายในแฝงมีค่าไม่แปรเปลี่ยนหรือมีค่าเท่ากันนั่นเอง จากผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าประสิทธิผลในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานตามความคิดเห็นของกลุ่มผู้บริหาร และครูผู้สอน เป็นผลเนื่องมาจากปัจจัยด้านการจัดการระบบสารสนเทศ ปัจจัยด้านลักษณะของครูผู้สอน และปัจจัยด้านลักษณะของคณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งกลุ่มผู้บริหารและครูที่เป็นกลุ่มเป้าหมายหลักที่ศึกษาเป็นกลุ่มที่มาจากโรงเรียนที่มีการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ซึ่งอาจทำให้ปัจจัยด้านต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมีความไม่แปรเปลี่ยนของรูปแบบโมเดล อีกทั้งบริบทของโรงเรียนที่ศึกษามีความใกล้เคียงกันมาก จึงอาจส่งผลให้ค่าพารามิเตอร์ต่าง ๆ ที่นำมาทดสอบไม่มีความแปรเปลี่ยนได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

การนำเสนอในส่วนนี้ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนแรก เป็นการนำเสนอเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และส่วนที่สอง เป็นการนำเสนอข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิเคราะห์โมเดลเชิงสาเหตุประสิทธิผลในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน พบประเด็นต่าง ๆ ที่น่าสนใจ ซึ่งผู้วิจัยขอเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้เพื่อพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ดังนี้

1. จากข้อค้นพบของการวิจัยชี้ให้เห็นว่า ประสิทธิภาพในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน นั้น เป็นผลมาจากปัจจัยด้านการจัดการระบบสารสนเทศ และปัจจัยด้านวัฒนธรรมโรงเรียนเป็นสำคัญ ดังนั้นตัวแปรดังกล่าวจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการนำไปใช้เพื่อให้การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเกิดประสิทธิผลสูงสุด ดังนี้

1.1 โรงเรียนควรมีการจัดการระบบสารสนเทศ โดยมีการจัดเก็บข้อมูลที่มีความครอบคลุมองค์ประกอบที่มีความสำคัญต่อการจัดการศึกษา และมีการตรวจสอบเพื่อแก้ไขข้อผิดพลาดของข้อมูล สามารถประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลได้ตรงตามความต้องการของผู้ใช้ ตลอดจนมีการจัดหน่วยหรือคลังข้อมูลในหน่วยงาน เพื่อความสะดวกในการจัดเก็บหรือเรียกใช้เพื่อบริการแก่สมาชิกในโรงเรียน นอกจากการมีระบบการจัดเก็บข้อมูลที่ดีแล้ว บุคลากรควรมีการนำผลข้อมูลที่จัดเก็บดังกล่าว ไปใช้สำหรับการวางแผนและควบคุมการปฏิบัติงานของโรงเรียน หรือเป็นข้อมูลเพื่อช่วยในการตัดสินใจ ตลอดจนมีการนำไปใช้เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน และใช้เพื่อการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้เนื่องจากงานวิจัยครั้งนี้พบว่า การจัดการระบบสารสนเทศนั้นเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อปัจจัยด้านลักษณะบุคคล ได้แก่ ปัจจัยด้านลักษณะผู้บริหารสถานศึกษา ปัจจัยด้านลักษณะคณะกรรมการสถานศึกษา และปัจจัยด้านลักษณะครูผู้สอน ในการทำให้เกิดการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคลากร เพื่อเพิ่มการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่มีความหลากหลายอันก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการปฏิบัติงานของทุกฝ่าย อีกทั้งยังทำให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันต่อบทบาทหน้าที่ของตนเอง ทำให้การปฏิบัติงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และบรรลุประสิทธิผลสูงสุด

1.2 โรงเรียนควรมีวัฒนธรรมโรงเรียนที่เน้นการมีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้บุคลากรได้มีส่วนร่วมในการกำหนดความมุ่งประสงค์ของโรงเรียนร่วมกัน สามารถมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเพื่อเลือกทางที่ดีที่สุด และมีความเป็นไปได้สูงในการปฏิบัติงาน โดยมีการประชาสัมพันธ์ให้ทุกคนทราบ เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปในแนวทางเดียวกัน มีการจัดทีมงานขึ้นภายในโรงเรียน โดยให้ความสำคัญแก่สมาชิกทุกคนในทีม และมีความเชื่อมั่นว่าสมาชิกทุกคนสามารถปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้สำเร็จลุล่วง ตลอดจนส่งเสริมให้สมาชิกทำงานร่วมกันด้วยความซื่อสัตย์ ทำให้บุคลากรเกิดความเต็มใจในการร่วมกันพัฒนางานจนสำเร็จ และเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียน โดยมีการสร้างเครือข่ายเพื่อเชื่อมโยงการทำงานระหว่างทีมงานเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่โรงเรียนวางไว้ เนื่องจากการวิจัยพบว่า วัฒนธรรมโรงเรียนที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมดังกล่าวมาแล้วนั้น ทำให้บุคลากรมีการติดต่อสื่อสารกันมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเกิดประสิทธิผลสูง

2. สำหรับปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา ปัจจัยด้านคณะกรรมการสถานศึกษา ปัจจัยด้านลักษณะครูผู้สอน ซึ่งเป็นตัวแปรที่มีความสำคัญต่อประสิทธิผลในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนั้น ควรมีลักษณะดังนี้

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษา ควรมีความสามารถในด้านการบริหารงานทั่วไป คือ การมีความสามารถในการจัดเก็บหลักฐานเพื่อเป็นหลักฐานสำหรับนำมาประเมินผลการพัฒนาโรงเรียน การมีความสามารถในการวางแผนงานประจำปีสำหรับพัฒนาด้านต่าง ๆ และแผนพัฒนาโรงเรียนโดยรวม การมีความสามารถในการจัดสรรทรัพยากรทั้งทรัพยากรบุคคล วัสดุ อุปกรณ์ และงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ การมีความสามารถในการจัดโครงสร้างและกระบวนการทำงาน โดยมีการกำหนดโครงสร้างตามสายงานบังคับบัญชาที่มีความกะทัดรัด ลดความซ้ำซ้อนของงาน มีการกำหนดหน้าที่ไว้อย่างชัดเจน และสามารถมอบหมายงานให้แก่บุคลากรได้อย่างเหมาะสม มีความสามารถในการประเมินผลการปฏิบัติงาน สามารถกำกับ ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ตลอดจนสามารถนำผลการประเมินที่ได้ไปใช้เพื่อปรับปรุงและวางแผนการปฏิบัติงานของโรงเรียน นอกจากนี้ผู้บริหารควรมีความสามารถทางด้านวิชาการ คือ ควรเป็นผู้ที่มีความสามารถในการเป็นผู้นำทางความคิดเพื่อพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับชุมชน หรือท้องถิ่น มีการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยจัดสิ่งสนับสนุน และอำนวยความสะดวกแก่ครูและนักเรียน ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูมีความสามารถในการวัดและประเมินผลอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพ มีการนิเทศก์ติดตามการสอน เพื่อแก้ไข

และปรับปรุงการสอนของครู สำหรับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจนั้น ผู้บริหารควรใช้อำนาจการให้รางวัล โดยให้สิ่งตอบแทนเพื่อเป็นแรงจูงใจในการปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วงด้วยความเป็นธรรม มีการใช้อำนาจอ้างอิง โดยทำให้บุคลากรผู้ร่วมงานเกิดความประทับใจ ศรัทธา จงรักภักดี หรือมีเส้นหนึ่งดึงดูด เพื่อให้เกิดการเลียนแบบในการปฏิบัติตนของผู้ร่วมงาน และควรมีการใช้อำนาจความเชี่ยวชาญ คือ การมีความรู้ความเชี่ยวชาญ หรือทักษะเฉพาะของผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับงานที่ทำจนเป็นที่ยอมรับ สามารถเป็นที่พึ่ง และให้ความช่วยเหลือแก่บุคลากรในการปฏิบัติงานได้ อีกทั้งผู้บริหารควรมีการปรับเปลี่ยนบุคลิกลักษณะเพื่อให้เกิด การมีภาวะผู้นำ โดยการแสดงออกถึงความมั่นใจ และความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติงานได้สำเร็จลุล่วง สามารถโน้มน้าวให้ได้รับความร่วมมือจากบุคลากร ตลอดจนกระตุ้นและส่งเสริมให้บุคลากรเกิดการพัฒนาตนเอง ความมีวิสัยทัศน์ คือ มีความสามารถในการวางแผนระยะสั้นและระยะยาว มีความกล้าตัดสินใจเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง และสามารถเปิดใจกว้างรับประสบการณ์ใหม่อยู่ตลอดเวลา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถประยุกต์เทคนิคการบริหารงาน หรือนำเทคนิคการบริหารงานที่แปลกใหม่มาใช้ในการบริหารงานตามหน้าที่รับผิดชอบได้อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ และความมีมนุษยสัมพันธ์ คือ การที่ผู้บริหารยอมรับความคิดเห็นของผู้ร่วมงานในฐานะสมาชิกของกลุ่ม ตลอดจนสามารถประสานความร่วมมือ และจูงใจให้บุคคลร่วมมือในการทำงานได้

2.2 คณะกรรมการสถานศึกษา ควรเป็นผู้ที่ได้รับคัดเลือกและแต่งตั้งตามระเบียบกระทรวงฯ ว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2543 โดยการสรรหาและแต่งตั้งควรมีความโปร่งใส และเป็นประชาธิปไตย เพื่อให้ได้มาซึ่งคณะกรรมการสถานศึกษาที่มาจากหลากหลายอาชีพ มีความรู้ความสามารถตรงกับวิสัยทัศน์ของโรงเรียน และสามารถช่วยในการบริหารโรงเรียนได้ และควรมีบุคลิกลักษณะเกี่ยวกับ การมีความรู้ความสามารถที่สามารถนำมาปฏิบัติงานตามหน้าที่ได้อย่างเหมาะสม การเสียสละอุทิศตนเพื่อการศึกษา เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์แก่นักเรียนและโรงเรียน ตลอดจนมีความรับผิดชอบ สามารถปฏิบัติหน้าที่หรืองานที่ได้รับมอบหมายให้บรรลุความสำเร็จ มุ่งมั่นที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้ดีที่สุดตามความสามารถของตนเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ตรงต่อเวลา มีการติดตามผลงานที่ได้ทำไปแล้ว รวมทั้งมีการปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ ของตนให้ดีขึ้น โดยผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นว่า คณะกรรมการสถานศึกษาที่มีคุณลักษณะส่วนบุคคลดังต่อไปนี้ มีความสำคัญทำให้การปฏิบัติหน้าที่เกิดผลสำเร็จสูง คือ คณะกรรมการสถานศึกษาที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพรับราชการ อาศัยอยู่ในชุมชนเป็นระยะเวลาตั้งแต่ 5 ถึง 10 ปี และเป็นผู้แทนที่มาจากทุกกลุ่ม ดังนั้นการเลือกคณะ

กรรมการสถานศึกษาโดยพิจารณาถึงคุณลักษณะดังกล่าว อาจทำให้ได้คณะกรรมการสถานศึกษาที่มีความพร้อมและเหมาะสมในการปฏิบัติงานในโรงเรียนได้มากขึ้น

2.3 ครูผู้สอน ควรเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียน สามารถจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น โดยมีการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนได้ นอกจากนี้ควรมีความสามารถในการวัดผลการเรียนรู้และประเมินตามสภาพจริง ตลอดจนสามารถประเมินการใช้หลักสูตรได้ มีความสามารถในการทำวิจัยเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องเรียน ประกอบด้วย ความสามารถในการจัดกิจกรรมแก้ปัญหาและพัฒนาความสามารถในการสังเกต สามารถรวบรวม วิเคราะห์ผล โดยมีความสามารถในการสรุปผล สะท้อน ทบทวน และแก้ไขงาน ตลอดจนสามารถนำมาใช้เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียน มีส่วนร่วมในการเข้าไปมีบทบาทในการบริหารงานโรงเรียนในด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และการบริหารงานทั่วไป มีวิถึญาณครู มีคุณธรรมและจริยธรรม มีประสบการณ์ด้านการบริหาร และการประสานงานกับผู้ปกครองเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ซึ่งนอกจากคุณลักษณะดังกล่าวนี้แล้ว ครูผู้สอนควรมีการติดต่อสื่อสารเพิ่มมากขึ้นในการมีส่วนร่วมในการบริหารงานเพื่อเสนอทางเลือกที่เป็นประโยชน์สำหรับผู้เรียน อันจะนำไปสู่การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่เกิดประสิทธิผลสูงสุดทั้งในด้านการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้เข้ามาปฏิบัติงาน และการให้ความสำคัญกับงานด้านวิชาการ ทำให้โรงเรียนมีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและมีมาตรฐานมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิด ทฤษฎี ต่าง ๆ เพื่อนำมาสร้างเป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิผลในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปหากมีการสำรวจปัจจัยเบื้องต้นโดยใช้ข้อมูลจากสภาพจริงที่เกิดขึ้น เพื่อนำมาพัฒนาเป็นกรอบแนวคิด อาจทำให้ได้ข้อค้นพบที่มีความแตกต่างจากงานวิจัยในครั้งนี้ และทำให้ได้สารสนเทศมากขึ้นเกี่ยวกับการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุประสิทธิผลในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

2. ผลการวิจัยที่ได้จากการพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุในครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาเฉพาะปัจจัยใน ระดับโรงเรียนเท่านั้น ดังนั้นควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัจจัยในระดับองค์กร หรือปัจจัยภายนอกที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยอาจใช้การศึกษาวิเคราะห์ โมเดลแบบบูรณาการ

3. การศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารและครูในครั้งนี้ เป็นการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่แยกออกจากกันในแต่ละโรงเรียน ดังนั้นในการทำวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาเปรียบเทียบเพื่อให้เห็นความแตกต่างของความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่อยู่ในโรงเรียนด้วยกัน โดยให้โมเดลความคิดเห็นของครูเป็นโมเดลที่สอดแทรกอยู่ภายใต้การบริหารของผู้บริหารในโรงเรียนนั้น ๆ (nested model)



ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. การศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารและครูในครั้งนี้ เป็นการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่เป็นอิสระจากกัน ดังนั้นในการทำวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาเปรียบเทียบเพื่อให้เห็นความแตกต่างของความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่อยู่ในโรงเรียนเดียวกัน โดยให้โมเดลความคิดเห็นของครูเป็นโมเดลที่สอดแทรกอยู่ภายใต้โมเดลผู้บริหารของโรงเรียนนั้น ๆ (nested model)



ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย